

ADVIES

DUAAL LEREN VOOR DE TOEKOMST

Advies van de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel

W www.serv.be – T +32 2 209 01 11 – E info@serv.be

Advies op eigen initiatief

Decretale opdracht SERV-decreet 7 mei 2004 art. 11 (overlegfunctie)

Goedkeuring raad 10 juni 2025

Contactpersoon Mieke Valcke mvalcke@serv.be

Mevrouw Zuhail DEMIR

Vlaams minister van Onderwijs, Justitie en Werk

Seven

Koning Albert II-laan 7

B-1210 Sint-Joost-ten-Node

Duaal Leren voor de toekomst

Mevrouw de minister

Het is de gemeenschappelijke wens van uzelf als minister van Onderwijs en Werk en van de sociale partners verenigd in de SERV om Duaal Leren verder uit te bouwen tot een sterke leerweg. Dat komt tot uiting in het Vlaams Regeerakkoord en in uw beleidsbrieven voor onderwijs en voor werk, in de adviezen van de SERV en in de inbreng van de SERV-partners o.a. in het Vlaams Partnerschap Duaal Leren.

De SERV wil met dit briefadvies:

1. zijn blijvende constructieve steun voor en geloof in Duaal Leren uitspreken, zoals dat al van bij de prille start van dual het geval is, ondanks de drempels die op het terrein bestaan;
2. zijn steun uitspreken voor uw voornemen om op korte termijn tot een actieplan te komen dat focust op die concrete drempels;
3. bijdragen aan de lopende en toekomstige besprekingen en werkzaamheden met een aanzet van thema's en acties.

De SERV benoemt hieronder eerst enkele sterktes en opportuniteiten van en voor Duaal Leren en brengt daarna enkele belangrijke issues en voorstellen voor een herijking, op wat langere termijn maar binnen deze legislatuur, onder uw aandacht.

Sterktes, opportuniteiten en uitdagingen

De SERV ziet een heel aantal sterktes en opportuniteiten maar ook uitdagingen (zie ook verder) van en voor het Duaal Leren vandaag. De uitdagingen moeten worden aangepakt en op de sterktes en opportuniteiten kan en moet verder gebouwd worden:

- de wederzijds geapprecieerde vaak nauwe samenwerking tussen ondernemingen en scholen waarbij er bijvoorbeeld tweewekelijks contact is tussen trajectbegeleiders en mentoren, dat is zeker niet overal het geval;
- het enthousiasme van werkgevers, waaronder zelfstandigen, om jongeren een goede opleiding en zelfs een brede ondersteuning naast de pure opleiding aan te bieden (zie o.a. de getuigenis i.k.v. de [Week van Duaal](#));
- de enthousiaste inzet en het groot engagement van bepaalde scholen voor de uitrol van Duaal Leren in 7de jaren en de gerichte toeleiding van leerlingen daar naartoe, andere scholen benutten de mogelijkheden van duale 7de jaren suboptimaal;
- de betrokkenheid van onderwijs- en werkpartners via de 20 sectorale partnerschappen die fungeren als overleg- en beslissingsplatformen;
- het blijvend vertrouwen en dito inzet van de sectoren en sectorfondsen in Duaal Leren, volgens de SERV een onmisbare pijler van duaal in Vlaanderen;
- niet in het minst de goede tewerkstellingskansen na een duale opleiding, nl. 5,8% is nog werkzoekend na 1 jaar schoolverlaten i.v.m. 7,5% in het niet-duaal beroepsgericht secundair en 6,6% in het niet-duaal technisch onderwijs (cfr. Schoolverlatersrapport VDAB 2024).

Cruciale thema's en acties voor deze legislatuur

De SERV ziet naast veel opportuniteiten en groeikansen ook heel wat uitdagingen en zelfs bedreigingen voor de uitbouw van Duaal Leren. Deze legislatuur kan beslissend zijn voor de toekomst van duaal in Vlaanderen.

Een deel van de knelpunten zijn van juridische, administratieve en praktisch-organisatorische aard. Deze komen wellicht aan bod in het overzicht aan drempels dat door uw administratie wordt opgemaakt en dat besproken en verfijnd wordt op het Vlaams Partnerschap Duaal Leren. De SERV draagt uiteraard ook graag bij aan oplossingen voor deze belemmeringen.

Een ander deel van de knelpunten zijn van beleidsmatige aard. De SERV schuift alvast vijf mogelijke thema's/acties naar voor die cruciaal zijn om aan te pakken in de komende maanden. Dit is geen limitatieve lijst.

1. **Daadkrachtige coördinatie en hoge zichtbaarheid.** Er zijn heel veel organisaties en structuren bezig met Duaal Leren maar niemand neemt echt de lead. De SERV meent dat er nood is aan eenheid van aansturing en dus een coördinerend aanspreekpunt met een duidelijk mandaat van de Vlaamse Regering, dat zich zowel over de werkplekcomponent als de schoolcomponent kan uitspreken. Deze rol kan opgenomen worden door het Vlaams Partnerschap Duaal Leren. De opdracht is het zoeken

naar 'gemeenschappelijke grond' (gedeelde doelen, gebieden van samenwerking, raakvlakken, ...) bij alle betrokkenen met het oog op de verdere uitbouw en verankering van Duaal Leren.

2. **Gedeelde visie op Duaal Leren om helder te positioneren.** Bij de uitwerking van Duaal Leren is er rekening gehouden met profielen van leerlingen, de eigenheid van de diverse onderwijsverstrekkers, het profiel van opleidingen, onderwijsprocedures, de visie van ondernemingen. Dat heeft gezorgd voor maatwerk. Dat zorgt er vandaag echter ook voor dat verwachtingen niet ingevuld worden of dat er een wirwar is aan vormen van werkpleklernen. Voor de SERV is er nood aan een hernieuwde gedeelde visie over duaal en helderheid over wat Duaal Leren wel is en wat het niet is.

De SERV wil het daarbij in het bijzonder hebben over een sluitend aanbod voor die leerlingen die geen aansluiting meer vinden bij het niet-duaal secundair onderwijs en ook niet bij het duale aanbod (een aanzienlijke groep van de leerlingen in DBSO / Leren & Werken, zoals opgenomen in het recente advies omtrent het [groeitraject](#) van de Vlor en het advies omtrent een [beroepskwalificerende leerweg](#) van de SERV). Voor de jongeren met een welzijnsproblematiek moet een voldoende aanbod vanuit welzijn aangeboden worden.

De SERV wil het onder positionering ook hebben over trajecten Duaal Leren in opleidingen met dubbele finaliteit, zodat duaal daar van de grond komt. Dat is een voorwaarde voor een aanzienlijke groei in het aantal leerlingen en voor een duurzame verankering van Duaal Leren in Vlaanderen.

3. **Afstemmen en samen een gericht aanbod voorzien.** Bij de start van Duaal Leren werd er ingezet op kwantiteit: hoe meer opleidingen duaal hoe beter, hoe meer erkenningen van ondernemingen hoe beter. Dat is een logische keuze bij een opstart. De vaststelling is evenwel dat er in het schooljaar '23-'24 204 standaardtrajecten waren ontwikkeld, er 133 daarvan werden ingericht en er in slechts 62 standaardtrajecten leerlingen waren ingeschreven.

Voor de SERV moet er zowel op Vlaams als op lokaal niveau nog meer doordacht beslist worden op welke duale trajecten ingezet wordt en wat waar geprogrammeerd wordt. Dat moet niet via zeer administratieve programmatieprocedures maar met data en via overleg en dialoog. Een goede planning, afstemming en samenwerking (zie 5) zal er voor zorgen dat elke duale leerling een leerwerkplek heeft en op termijn elke

leerwerkplek een duale leerling. Zowel grote ondernemingen als kmo's en eenpersoonszaken zijn nodig om dat te realiseren.

4. **Zorg dragen voor informatie, communicatie en keren van de perceptie.** Ondanks alle inspanningen is Duaal Leren voor ouders en leerlingen een hoogdrempelige leervorm. Ook scholen zelf stappen er vaak niet voor de volle 100% in mee. Er zijn veel begrijpbare redenen voor die koudwatervrees, maar voldoende instroom is wel dé hefboom bij uitstek voor een solide duale leerweg. Inzetten op volledige informatie over onderwijspaden, studiekeuzebegeleiding, inhoudelijke kwaliteit van opleidingen, een intense begeleiding op school en op de leerwerkplek en afdoende ondersteuning daarvan, het bieden van flexibiliteit in het werkplekleren in functie van de groei in maturiteit en kennis van leerlingen en met betrokkenheid van leerlingen voor hun leerproces, het zorgen voor een toekomstperspectief via aantrekkelijke 7de jaren en dito graduaatsopleidingen (HBO5!) zijn voorwaarden om de koudwatervrees te keren en voor succes. Succesverhalen reizen in principe snel, de voorwaarde is, bovenop het voorgaande, dat ze verteld worden.
5. **Samenwerking vragen én ondersteunen.** Samenwerking blijft cruciaal, tussen onderwijs en werk, tussen scholen onderling, tussen ondernemingen onderling. Een reden is dat er nog veel bijgeleerd kan worden over duaal en dat die kennis gedeeld kan en moet worden. Een andere reden is dat de schaal van duaal per individuele school vaak nog te klein is om het alleen te doen. Nog een andere reden is het doen dalen van de te vermijden stopzettingen van overeenkomsten.

Samenwerking gaat over keuzes maken wie wat waar inricht (zie ook 3), mogelijk maken dat duale leerlingen samen les kunnen volgen met peers, over trajectbegeleiders en mentoren die samen instaan voor kwalitatieve traject- en leerbegeleiding. Een eerste opdracht volgens de SERV is om heel goed te bepalen via welke fora en maatregelen die broodnodige samenwerking vorm kan krijgen en ondersteund kan worden.

Met dit briefadvies wil de SERV bijdragen aan de dialoog over en de werkzaamheden voor een herijking van het Duaal Leren in Vlaanderen, aansluitend bij uw beleidsintenties. Bijkomende inzichten en voorstellen van duurzame actie kunnen in de nabije toekomst verder gedeeld worden. De SERV kan vooral ondersteuning bieden bij de 'werk-kant' van Duaal Leren en dat is mee instaan voor kwalitatieve en voldoende leerwerkplekken, goed opgeleide mentoren, ondersteuning van onderwijsverstrekkers bij de matching van leerlingen met ondernemingen ... De SERV wil in elk geval input blijven geven en betrokken worden bij de verdere vormgeving en uitrol van het beleid m.b.t. Duaal Leren.

Het doel is een sterk en kwalitatief Duaal Leren in Vlaanderen, waar jongeren bewust voor kiezen, en dat vorm krijgt in co-creatie tussen onderwijs en werk voor die leerlingen die in de praktijk willen leren en zich zo willen kwalificeren voor hun toekomst.

Hoogachtend

Pieter Kerremans
administrateur-generaal

Stijn Gryp
voorzitter